

sió dels seus textos, les estructures d'algunes de les seves obres, com ara el *Llibre de contemplació*, el *Llibre del gentil e dels tres savis*, el *Llibre d'amic e amat* i l'*Arbre de filosofia d'amor*. Arnau de Vilanova, l'altre personatge estudiat en aquest capítol, també afavorí la composició d'una narrativa en la qual es troben informacions sobre la seva vida, els temes de la seva obra mèdica i també sobre la seva obra teològica i espiritual.

Donat els temes, qüestions i aportacions que hi són presentats, aquest volum representa un primer i important pas per a la proposta d'una nova Història de la literatura catalana medieval. Les seves 543 pàgines ho demostren que es tracta d'un volum preparat mitjançant un immens esforç col·lectiu que ha proporcionat importants contribucions en diverses perspectives, com ara d'anàlisi de fonts documentals, d'anàlisi bibliogràfica, de recuperació i revisió dels principals estudis i temes anteriors, de descoberta de noves perspectives d'estudi i de noves aportacions.

Luciano José Vianna

Universidade de Pernambuco / campus Petrolina

luciano.jose.vianna@gmail.com

orcid.org/0000-0001-7355-7609

Lola Badia (dir.), *Història de la Literatura Catalana*, II: *Literatura Medieval (II). Segles XIV-XV*, Barcelona: Enciclopèdia Catalana / Editorial Barcino / Ajuntament de Barcelona, 2014, 487 pp., ISBN: 978-84-412-2296-0.

A l'any del 2014 fou publicat el volum *Història de la Literatura Catalana. Volum II. Literatura Medieval (II). Segles XIV-XV*, com a continuïtat del primer volum publicat el 2013. Tal i com el primer volum, es tracta d'una publicació àmplia i originada d'una tasca de col·laboració entre diversos autors i autores sota la direcció de Lola Badia. Com a continuïtat del primer volum, el segon volum es refereix precisament als segles XIV-XV, és a dir, un context en el qual la literatura catalana medieval ja es trobava a la seva maduresa. La continuació també es refereix no només al contingut, sinó també pel que fa al sumari, ja que l'obra s'inicia amb el capítol setè fins al tretzè, en els quals podem trobar reflexions i estudis de personatges com ara Francesc Eiximenis, Vicent Ferrer, Ramon Martí, Nicolau Eimeric, Joan Eixemenó, Bernat Metge, Anselm Turmeda, Ausiàs March i Ramon de Perellós, i alguns temes generals com ara la prosa doctrinal, monarquia, llengua i literatura, traduccions i traductors, la poesia cortesana i els

poetes catalans del segle XV, tot presentant una confluència entre aspectes literaris i contextuals. A més, el volum encara presenta, així com el primer volum, una bibliografia bàsica al final de cada capítol tot referint-se al tema tractat, una nota sobre els criteris de citació de textos antics (p. 442), una llista d'abreviatures (p. 443-444), un recull, al final del volum, de la bibliografia citada (p. 445-478) i un índex d'autors i obres (p. 479-487).

El volum està dividit en set capítols (del setè al tretzè, mantenint la numeració presentada en el primer volum). En el primer capítol (setè), anomenat “Eiximenis i la prosa doctrinal del segle XIV” (p. 13-103), hi ha diversos temes sobre la figura i les obres d'aquest personatge, com ara, en primer lloc, la situació de les ordes mendicants a la Corona d'Aragó, això per tal de servir d'introducció a la figura d'Eiximenis mitjançant les seves obres i els diversos temes que hi són estudiats, com ara la ciència, la màgia i l'alquímia. Pel que fa al pensament polític, aquest tret és un dels que més es manifesten als seus escrits, ja que “totes les obres del menoret contenen referències abundants al regiment de persones” (p. 25-28). Algunes de les seves obres són posades en relleu, com ara el *Crestià*, el *Tractat d'usura*, el *Llibre de les dones* i la *Vida de Jesucrist*. Seguint una proposta que s'ha vist en el primer volum, aquest capítol es tanca amb un estudi sobre la transmissió i recepció de l'obra d'Eiximenis, el qual és important per tal de comprendre la importància d'aquest personatge a la seva època. Per exemple, se subratlla la quantitat d'obres seves que van circular en altres llengües (castellà, francès, flamenc i llatí). A més, una de les conclusions presentades sobre Eiximenis és que “era un autor llegit per tots els estaments socials, des de la cort reial fins als menestrals més humils”. L'altre personatge d'aquest capítol, Vicent Ferrer, també es fa present mitjançant l'estudi dels seus sermons, dels quals s'analitzen els manuscrits, els temes, els seus impactes i la posteritat de les obres de Vicent Ferrer. Se subratlla els estudis sobre les influències i impactes dels seus sermons a la societat, com, per exemple, els diversos discursos envers la usura, la resolució de conflictes urbans i la seva perspectiva de conversió “sense llança ne coltell” (p. 70-73).

El capítol vuitè, “Monarquia, llengua i literatura” (p. 105-116), es refereix als estudis sobre la cancelleria real, la cultura dels seus personatges, com ara els secretaris i notaris i els productes compostos en aquest àmbit, com ara les cartes i discursos. El capítol nou és potser un dels més estudiats i que més s'ha fet present en els estudis catalans dels últims anys: s'anomena “Traduccions i els traductors” (p. 117-183). Crida l'atenció la classificació establerta pels autors d'aquest capítol pel que fa a la diversitat de traduccions existents a aquest període, el que confirma la importància que s'ha de donar al tema. Hi són presents diversos assumpte-

tes referents a les traduccions, com ara d'obres científiques, literàries, clàssiques, medievals, humanistes, poètiques, filosòfiques, polítiques, doctrinals, bíbliques i espirituals. S'ha de recalcar l'evolució de les traduccions realitzades en català, és a dir, des d'un aspecte més aviat pràctic i de legitimació del poder dels comtes-reis, durant el segle XIII, fins a la recerca per novetats culturals tornada cap als temes d'antiguitat, clàssics llatins, tractats espirituals o productes de l'humanisme a Itàlia (p. 117-118).

Bernat Metge és el personatge central del capítol desè i el seu nom és també el títol del mateix (p. 185-238). Les obres analitzades són: *Viatge al Purgatori de Sant Patrici*, *Llibre de Fortuna i Prudència*, *Valter i Griselda* i *Lo somni*. Com és presentat al capítol, la narrativa és organitzada en el sentit de presentar una confluència entre els aspectes contextuais i literaris de les obres, a més d'altres assumptes, com ara la transmissió de les obres i els principals temes que hi surten, com, per exemple, l'explicació que és presentada sobre els llibres que componen *Lo somni* (p. 217-238).

El capítol següent, "Anselm de Turmeda" (p. 239-260), segueix la mateixa proposta del volum, tot presentant la biografia del personatge, el problema de les fonts, les obres romàniques de Turmeda i també les seves obres àrabs. Les obres de poesia entren a l'escenari a partir del capítol dotzè, "La poesia cortesana" (p. 261-352), en el qual tenim una mica més de 90 pàgines amb els més variats assumptes referents al tema, com ara el panorama introductori sobre la "cort i literatura de Joan I a Ferran II el Catòlic", els cançoners del segle XV i, sobretot, un extens estudi sobre diversos poetes dels segles XIV i XV, com ara Andreu Febrer, Gilabert de Pròixida, Pere de Queralt, Melcior de Gualbes, Arnau d'Erill, Jaume Bonet, Lluís Icard, Pau de Benviure, Jaume Escrivà, Francesc de la Via, Bernat Serra, Arnau March i, un dels més coneguts, Jordi de Sant Jordi, "el poeta de millor elocució de la literatura catalana medieval" (p. 333).

Tancant aquest segon volum tenim el capítol tretzè "Ausiàs March i els poetes catalans del segle XV". De la mateixa forma que les propostes dels capítols anteriors, temes com a biografia, transmissió de les obres, cultura literària i característiques de la poesia hi són trobats. A més, també s'analitzen les composicions poètiques composades després d'Ausiàs March, fet que porta el lector a diversos estudis d'altres poetes, com ara Pere Torroella, Francesc Ferrer, Lleonard de Sos i Ramon de Cardona. Els manuscrits i impresos d'Ausiàs March també són analitzats, fins i tot perquè l'autor ja es trobava en un context de propagació de la impremta a l'època.

Les 487 pàgines del segon volum de la *Història de la Literatura Catalana* mantenen la proposta establerta al primer volum, és a dir, la de redactar una nova

Història de la Literatura Catalana en el sentit de revisar, fer descobertes, buscar noves aportacions i fer una actualització dels materials existents. Publicat gairebé un any i mig després del primer volum, aquest segon volum té com a objectiu presentar un món literari que s'ha expandit mitjançant les traduccions realitzades i els principals noms literaris de l'època.

Luciano José Vianna

Universidade de Pernambuco / campus Petrolina

luciano.jose.vianna@gmail.com

orcid.org/0000-0001-7355-7609

Lola Badia (dir.), *Història de la Literatura Catalana*, III: *Literatura Medieval (III). Segle XV*, Barcelona: Enciclopèdia Catalana / Editorial Barcino / Ajuntament de Barcelona, 2015, 494 pp, ISBN: 978-84-412-2406-3.

Després de l'èxit amb els dos primers volums de la col·lecció *Història de la Literatura Catalana*, l'any del 2015 fou publicat el tercer volum de la col·lecció *Història de la Literatura Catalana. Volum III. Literatura Medieval (III). Segle XV*, el qual presenta el tancament de la proposta de renovació dels estudis sobre la literatura catalana medieval. Tal i com els dos primers volums, es tracta d'una publicació originada d'una tasca de col·laboració entre diversos autors i autores sota la direcció de Lola Badia. Diferentment dels dos anteriors, aquest volum se centra en el segle XV, "considerat una època de continuïtat" (p. 172) per a la historiografia catalana, presentant nou capítols (del catorzè fins el vint-i-dosè) en els quals trobem estudis sobre personatges com ara Joanot Martorell, Jaume Domènec, Pere Tomic, Gabriel Turell, Joan Roís de Corella, Jaume Roig i Felip de Malla, a més dels temes que hi són tractats, com ara les relacions entre cavalleria i literatura, la prosa històrica i sentimental al segle XV, la prosa religiosa i les manifestacions teatrals profanes i sacres, i, per acabar, les obres, algunes de les quals són molt conegudes pel públic com ara *Curial e Güelfa*, *Tirant lo Blanc* i *l'Espill*. Continuant amb la mateixa proposta dels volums anteriors, aquest volum presenta estudis que han realitzat una confluència entre aspectes literaris i contextuals. A més, el volum encara té un recull bibliogràfic bàsic al final de cada capítol, un capítol escrit per l'organitzadora dels tres primers volums, Lola Badia (p. 437-444) —com una mena de tancament dels volums sobre la literatura a l'edat mitjana—, una breu biografia dels autors que han publicat en els tres primers volums (p. 445-451), una nota sobre els criteris de citació de textos